

Titraj u postojanju

Grubić, Sara

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of Fine Arts / Sveučilište u Zagrebu, Akademija likovnih umjetnosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:215:732232>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-09**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Fine Arts in Zagreb](#)

Sveučilište u Zagrebu
Akademija likovnih umjetnosti

TITRAJ U POSTOJANJU

Sara Grubić

mentorica red. prof. art Mirjana Vodopija
Zagreb, rujan 2020.

Ovaj je diplomski rad velikim dijelom proizašao iz duboke zahvalnosti prema biljnom svijetu i iscjeliteljstvu biljaka - vegetalizmu.

Poetry is an act.
- Filippo Tommaso Marinetti

Titraj u postojanju

Sadržaj:

I. Uvod	1
II. Inspiracija iz svijeta prirode	2
III. Proces nastanka rada	4
1. Prisjećanje: Lađica u početku	4
2. Rituali	5
Njegovanje vlastite unutrašnjosti	6
Korijeni	7
Integritet	7
Grubost/ krhkost	7
Inteligencija	7
Kreativnost	8
Vjera	8
Tragovi	8
3. Zahvalnost / Pjesme biljkama	9
Ruža	9
Gospina trava	10
Kadulja	10
Maslina	11
Lavanda	11
Hrast	11
IV. Koncept	12
V. Diplomski rad	13
1. Rituali: Njegovanje vlastite unutrašnjosti (knjižica)	13
Prikaz utisaka u glini	22
2. Pjesme biljaka	24
3. Lađica	29
VI. Jodorowsky i Psihomagija	30
VII. Tehnički opis rada	32
VIII. Zaključak	32
IX. Sažetak	33
X. Literatura i izvori	33

I. Uvod

Postoji stvarnost koja se ne nalazi u našim svakodnevnim misaonim procesima i ona je možda najlakše opisiva riječju prisutnost. Svo iskustvo koje proizlazi iz prisutnosti nalazi se u međuprostorima između dubine misterija zvanog život i njegove interpretacije.

Umjetnost u širem smislu doživljam kao usklađivanje poruka koje nam donosi život s nama samima, što dovodi do njihovog razjašnjavanja. Prema tome je prostor gdje se otvara sva kreativnost neopipljiv, nalazi se u vlastitom doživljaju svijeta. Integraciju svakog novog iskustva i saznanja u nama samima mogli bismo shvatiti kao svojevrsnu umjetnost, njezin potencijal- ideju.

Kroz svoj umjetnički rad nastojim se povezati sa životom, točnije sa svijetom prirode. U potrazi sam za jednostavnošću postojanja kako bih došla do svojevrsne nulte točke onoga što znači osjećati se živo. To me iznova vodi k usklađivanju sa svijetom oko sebe i kroz to ostvarivanju težnje da se s malo kaže dovoljno i da se ostavi trag. Kroz dosadašnji rad naučila sam gledati na umjetnost kao na umijeće plovidbe po mogućnostima interpretacije života tako da ona sama postane trag trenutka. Ukoliko je trenutak imao snagu to će se odraziti i na njegov trag. Uvjerena sam da trenutak može imati dovoljno snage da i sam za sebe bude umjetnost. No, bez ostavljenog traga gubi se komunikacija s drugima, a ovdje dolazim do polja svojeg interesa u ovom radu. On je svojevrsno ispitivanje granice suptilnosti do koje trenutno mogu ići da bih ostavila trag i podijelila proživljene trenutke s drugima. To je i svojevrsni test promatrača i ispitivanje vlastite vještine komunikacije, jer voljela bih da se ideja tragova spoji s onime tko ih promatra. Smatram da je osoba koja promatra rad jednako bitna kao i ono što je u radovima, tako se ponovno proživljava, širi i dijeli ideja proživljenog trenutka u kojem je nastao rad.

Postoji jedan japanski haiku s leptirom i papričicom.

Leptir:

Oduzmi mu krila

Pretvara se u papričicu!

Papričica:

Dodaj krila

Pretvara se u leptira.

Ovdje je opisana razlika između kreativnog i destruktivnog čina i u njemu pronalazim suštinu kreativnog djelovanja- ono mora biti pozitivno, stvarati osjećaj života i ekspanzije, poticati i bodriti. U ovom sam radu u potrazi za suptilnim osjećajem ekspanzije tako da se promatrača uvede u prostor vlastite tišine postojanja i kontemplacije.

Fotografija iz peruanske Amazone

II. Inspiracija iz svijeta prirode

Boraveći kroz duge periode u prirodi, primijetila sam da se tamo osjećam odmorno i harmonično, a potom me znatiželja dalje potakla da krenem istraživati razne prakse iscjeljivanja biljem. Interes prema tim sferama života postojao je od malena i postepeno se razvijao. Proizašao je iz potrebe za stapanjem s nekim drevnim i cjelovitim sustavom znanja koji nudi više od intelektualne stimulacije. Traženje određene jednostavnosti koja vraća prirodni osjećaj bivanja čovjekom, sa spoznajom da nisam najbitniji pojedinac na svijetu i da moja vrsta također nije najbitnija, te je upravo komunikacija iz te perspektive sa svojom i drugim živim vrstama od iznimnog značaja.

Ove sam zime boravila u Peruu gdje sam u džungli blizu sela San Francisco od tamošnjih lokalnih iscjelitelja iz Shipibo tradicije krenula izučavati praksu iscjeljivanja biljem. Dok se u drugim djelovima svijeta takav način učenja zaboravio, u peruanskoj Amazoni tradicija iscjeljenja i interakcija s biljkama i dalje je izrazito živa. U Amazoni sve pršti od života i bioraznolikosti.

Za tradiciju amazonskih plemena specifične su dijete biljkama. Na taj se način razvija mudrost srca, poprilično nejasnog pojma jer nema materijalnu nego duhovnu vrijednost, odnosno utječe na iskustvo života. Radi se o procesu učenja od biljaka po tradiciji amazonskih iscjelitelja koji uče od samih biljaka koje koriste, a ne iz knjiga ili u školama. To je dio tamošnje tradicije i njima je to

apsolutna logika i smisao koji ne treba propitkivati.

Proces učenja od biljaka zahtijeva određeno ponašanje. Ne radi se samo o posebnoj prehrani za vrijeme dijete, već postoje i pravila ponašanja kao što je izolacija, što podrazumijeva apstinenciju od komunikacije s drugima, od interneta i dodirivanja, a o alkoholu, stimulansima, lijekovima i kavi da ne govorimo. Preporučljivo je to vrijeme provesti u miru i refleksiji. Ideja je kroz taj proces postati što osjetljiviji i lomljiviji, lišen svih nepotrebnih stimulansa bilo kojeg tipa kako bi se ušlo u svoj unutarnji svijet. Zbog same prirode djelovanja biljaka na čovjekov organizam, može se zapasti u duboke emotivne i psihološke procese kroz koje se osvješćuju razne traume i blokade.

Bitno je naglasiti da se takva dijeta ne smije shvatiti olako i da se na nju većinom odlučuju oni koji žele učiti o toj specifičnoj grani iscjeliteljstva, a često i osobe sa zdravstvenim problemima ili težim traumatskim iskustvima. Osobno sam na dijetu otišla iz dubokog poriva da krenem učiti o bilju, a taj proces traje godinama, ako ne i desetljećima.

Svatko od nas ima razne načine i mogućnosti otvaranja prema životu. Iako je to moj osobni stav, smatram da su biljke velikim dijelom na ovoj planeti da nas tome nauče. U Amazoni biljke smatraju učiteljicama, one su živa bića koja se koriste za iscjeljenje.

Ta bogata kultura inspirirala me za cijeli život, te sam veliki dio diplomskog rada odlučila izvesti kao svojevrsnu zahvalu. Htjela sam naglasiti da je bitno posvetiti se samome sebi na načine koji su iskreni i obratiti pažnju na bitnost samoiscjeljenja kroz kreativnost jer je ona moguće i njegov najbitniji faktor.

Fotografija iz peruanske Amazone

III. Proces nastanka rada

1. Prisjećanje: Lađica kao početak

Iako je osmišljavanje diplomskog rada započelo ranije, prvi dio rada nastao je 1. travnja 2020., u vrijeme dok je u Zagrebu trajala karantena i netom nakon potresa. Nakon povratka iz Perua i četveromjesečne izolacije došao je trenutak da napravim iskorak. Ubrala sam puno cvijeća s obližnjih livada i napravila lađicu od lišća, te tako odlučila poslati namjeru zahvale niz rijeku Savu. Tada mi još nije bilo jasno da tim činom započinjem svoj diplomski rad. Zbog sveopće atmosfere na ulicama i činjenice da jako dugo nisam hodala gradom, odasvud je pulsirala aura intenziteta. Dok sam hodala gradom, kroz glavu su mi strujala razna sjećanja. Osjećala sam se kao da sam satkana od apstraktnih tvorevina prošlosti i djetinjstva i još mnogočega prije toga. Nevjerojatno kako ponekad možemo zaboraviti tko smo. Činilo mi se da je život jedno veliko prisjećanje. Za takvu pretpostavku potrebno je vjerovati u beskonačnost života. Osjećaj proživljavanja neke vrste deja-vua samim time što postojimo. Razmišljala sam da se ništa od onoga što mi smatramo prošlošću sadašnjošću i budućnošću zapravo ne odvija slobodno u vremenu. Možda je već davno zapečaćeno i piše na nekoj zvijezdi, a mi smo suočeni s iskustvom života tek kako bismo ga se prisjetili kroz svu raznovrsnost koju nam nudi. Zaključila sam da je olako doživljavanje bilo koga i bilo čega grijeh te da trebam svemu obraćati što više pažnje kako bi moje prisjećanje bilo što potpunije i življe.

Time se slučajno pokrenuo proces prisjećanja diplomskog rada. Ovaj rad postaje zadnji iz ciklusa i time ponovno sugerira neizvjesnost onoga što dolazi. Napravila sam lađicu od lišća i cvijeća koju

Fotografija savskog nasipa 1.4.2020.

Fotografija lađice od lišća i bilja, rad *Lađica*

sam pustila niz rijeku Savu sa željom da označim kako su neka poglavlja zatvorena i da postoji spremnost za novima. Tim činom se nešto doista pokrenulo. Zahvalila sam ljudima kojima sam okružena i svima onima koji me čuvaju. Kad sam došla na nasip, snimila sam video puštanja lađice niz rijeku. Kao jedan od triju radova iz serije diplomskog rada, on predstavlja nove početke i simbolizira neizvjesnost te tako predstavlja budućnost, iako je nastao prvi.

2. Rituali

Od davnih dana posebni se trenuci obilježavaju raznim ritualima, inicijacijama i slavljinama. Koristili su ih naši preci kroz svetkovine i slavlja ili su im pak bili prisutniji u svakodnevicu. Prema definiciji, *ritual je propisani oblik ponašanja od kojega se očekuje magijski učinak. Magijskim se naziva djelovanje simbola (simboličkog djelovanja) na fizički ili nad-fizički svijet.*¹

U određeni trenutak odlučimo napraviti posebnim, trebamo zapasti u drugu vrstu stvarnosti u kojoj smo prisutni. Izvodeći ritual svjesno biraмо trenutak učiniti posebnim, dati mu dubinu i boju i time se više osjećati živo.

Smatram da svakodnevica može biti satkana od puno rituala koji su svojevrsna djela poezije i slave trenutak. Rituale doživljavam svojevrsnim poetskim činovima zato što čovjeku nisu neophodni za opstanak i jer imaju veliki umjetnički potencijal. U bilo kojoj radnji može postojati natruha rituala. Već i jednostavna i svakodnevna radnja poput pospremanja i čišćenja doma može biti ritual, ovisno

¹ M. Šuvaković, *Pojmovnik suvremene umjetnosti*, Vlees & Beton; Horetzky, Zagreb, 2005.

Fotografije dvaju izvedenih rituala

o načinu i svrsi tog čišćenja. Ako, primjerice, smatramo da čišćenjem doma čistimo i svoj unutarnji prostor te se nakon toga osjećamo lakše, tada se zapravo radilo o ritualu.

Čin rituala otvara prostor da se utječe na doživljaj stvarnosti i zato u sebi ima veliku moć. Odlučila sam da svaki ritual kojeg ću obavljati treba omogućiti rast meni ili osobi kojoj je posvećen.

Ritualni koje izvodim u ovom radu su poetski činovi unutar svakodnevice, jednostavne radnje koje u sebi imaju snagu i tako čine trenutak posebnim. Oni su eksperimenti kojima pokušavam doći do jednostavnih tehnika povezivanja sa svijetom oko sebe, ispunjenih elementima koji mi nedostaju u načinu života koji vodim. Njihova je bitna karakteristika jednostavnost i upravo zbog toga imaju potencijal transformacije. Ne stvaraju osjećaj obaveze, nego pobuđuju znatiželju a time nude i svojevrsno oslobođenje. Njihovim ponavljanjem i nadograđivanjem može se doći do cjelovitih stanja bivanja i razumijevanja svijeta oko sebe. Samim time što se radi na povezivanju s harmonijom prirode, dolazi se do veće unutarnje uravnoteženosti. Iako su rituali koje ću ovdje spomenuti proizašli iz potrebe da utječem na svoje inhibicije, sigurna sam da su one univerzalne i pozivam sve koji ih žele isprobati da sudjeluju u daljnjem razrađivanju ove ideje.

Ritualni: Njegovanje vlastite unutrašnjosti

Kroz rituale pokušala sam se pozabaviti vlastitom prošlošću. Njihova je namjena iscjeljujuća, a krajnji cilj rituala bio je otvaranje novim pogledima na život i postizanje lakoće i mira. Prisjetila sam se događaja iz prošlosti koji su na mene ostavili negativan utisak. Bilo ih je bitno promotriti iz prostora u kojem dozvoljavam prihvatiti vlastite inhibicije. Te sam događaje podijelila u veće cjeline za koje

smatram da su vlastiti nedostaci zbog kojih su se situacije i dogodile na meni nepovoljan način. Potom je došao trenutak da ih preoblikujem kroz čin rituala. Na taj su način vanjske situacije i vlastiti nedostaci doživljeni kao poticaj za unutarnjom promjenom.

Većinu rituala izvela sam na otoku Cresu. U blizini mjesta gdje sam izvodila ritual pronašla bih predmet koji me na njega podsjeća te sam ga otisnula u bijelu glinu.

Nakon svakog izvedenog rituala zapisala bih svoje misli i nakon svih rituala sabrala ih u knjižicu naziva *Ritualni: Njegovanje vlastite unutrašnjosti*.

Korijeni

Opis: Mnoga znanja i vještine nasljeđujemo od roditelja, baka i djedova, teta, stričeva i strina, prabaka i pradjedova, bratića i sestrični. Radi se o osnovnom učenju o prihvaćanju ljudi različitih životnih dobi i pogleda na svijet, u najužem krugu i od malena. Time stječemo stabilnost i otvorenost prema svijetu. Osobno nisam imala priliku imati jako široku i veliku obitelj i ponekad imam osjećaj da sam zbog toga nepotpuna. Također se radi o širenju fokusiranosti samo na sebe na spoznaju da imamo cijelu liniju predaka iza nas. Oni su prošli kroz puno više iskustva od nas samih, kroz cijeli spektar emocija i događaja.

Ritual: Posaditi drvo koje simbolizira obitelj.

Integritet

Opis: Po definiciji, integritet je svjesnost svoje potpunosti kao živog bića kao i različitosti između sebe i drugih ljudi; vjerovanje u svoje stavove te očuvanje svojeg vlastitog unutarnjeg morala.

Kroz život me prati osjećaj manje vrijednosti i nedovoljnosti. Ponekad upravo zbog toga govorim i radim stvari iza kojih ne stojim i time štetim samoj sebi. Ovdje također mogu ubrojiti i osjećaj zavisti koji sam osjetila od strane drugih ili prema nekome, a on se u praksi iscjeljivanja smatra bolešću i to s dobrim razlogom-na neki način samima sebi uskraćujemo pravo da budemo to što jesmo i mislimo da nam nedostaje nešto što druga osoba ima.

Ritual: Namazati se glinom i ležati na zemlji.

Grubost / Krhkost

Opis: Osjećaj krhkosti doživljavam sličnim osjećaju bespomoćnosti. Proživljavam ga u životnim situacijama gdje osjećam bol i povrijeđenost i ne mogu si pomoći. Često se javlja u situacijama koje su nove i nepoznate i izlaskom iz zone sigurnosti. Osjećam da je svijet izrazito materijalan i grub i da trebam uložiti jako puno energije da u njemu ostavim trag i djelujem.

Drugi pol bespomoćnosti, odnosno krhkosti, je grubost. Ona proizlazi iz osjećaja nemogućnosti dopiranja do ičega i osjećaja da ništa ne dopire do mene, da djelovanje ne postiže dovoljan učinak.

Ritual: Proučavati vatru, vodu, zemlju, zrak (oni kao i sve drugo u prirodi obavljaju svoju funkciju i grubi su kada trebaju biti grubi, a nježni kada trebaju biti nježni).

Inteligencija

Opis: Imam potrebu ući u dubinu i u srž stvari i pojava u svijetu koji me okružuje. Često imam osjećaj da samo površno prelazim s jedne aktivnosti ili interesa na drugi i da jako puno vremena provodim u vlastitim mislima.

Ritual: Povezivanje s nebom (kao podsjetnikom da postoji mudrost cijelog svemira iznad mene).

Kreativnost

Opis: Ovdje se radi o ulasku u stanje protočnosti i povezivanju sa samim sobom. Kreativnost je povezana i s osjećajem otpuštanja kontrole nad svojim životom i dozvoljavanjem da se stvari dogode mimo naše volje, čak i na neželjeni način. Ponekad si trebamo dozvoliti biti sasvim ludi, trebamo slaviti našu ludost i biti sretni zbog nje. Svijet je jedno ludo mjesto.

Ritual: Pjevanje, izmišljanje riječi, glasno pričanje, ples.

Povjerenje

Opis: Pod vjerom mislim na stanje pozitivnosti. Ponekad znam upasti u stanje baznađa kad mislim da ništa nema smisla. Osjećaj vjere i nade vraćaju osjećaj pripadnosti svijetu, a saznanje da nismo sami vraća nam nadu i osvjetljuje mračne rukavce uma.

Ritual: Bacanje žutog praha dobivenog od sjemenja smilja u vjetar.

Tragovi

Kako bih rituale sačuvala od zaborava, odlučila sam ostaviti simboličke materijalne tragove trenutaka izvođenja rituala. Izradila sam predmete koji vizualno i taktilno mogu vratiti osjećaj koji je postojao u vrijeme obavljanja rituala. Za svaki ritual vezala sam po jedan predmet koji sam našla u blizini mjesta izvođenja rituala. Taj predmet je postao njegov direktan trag, suština rituala. Potom sam svaki od tih predmeta utisnula u bijelu glinu. Otisci u glini očuvali su sjećanje na predmet i ugradili osjećaj u materiju.

Razmišljajući o iskonskoj težnji čovjeka za stvaranjem otiska, prisjetila sam se otiska predmeta, točnije ruke u špilji *Cueva de las Manos* u Argentini. Sam čin otiskivanja nastaje iz potrebe za ostavljanjem traga u svrhu prisjećanja, jer otisak predmeta više nije on sam, nego na neki način sjećanje na taj predmet. Time bi otisak u svojoj osnovnoj funkciji mogao služiti za stvaranje sjećanja. Poput sjene predmeta, on daje ideju o predmetu, o njegovom obliku, iako nepotpunu. Takvo je i naše sjećanje, podložno promjenama, s vremenom se zamuti i postaje tek otisak trenutka. U grafici, ovisno o tipu matrice, ona nakon određenog broja otisaka postaje neiskoristiva i jedino što ostaje su otisci.

Otisci sakupljenih predmeta u vrijeme rituala asociraju i na otiske fosila, okamenjenih ostataka života iz geološke prošlosti zemlje. Kao stari i fosilizirani mentalni obrasci, oni su samo mrtvi vizualni i taktilni ostaci načega što je nekad bilo živo i aktivno.

Fotografija fosila

Fotografija utiska u glini, rad Rituali: Njegovanje vlastite unutrašnjosti

3. Pjesme biljaka

Centralni dio diplomskog rada je instalacija koja se temelji na šest različitih čajeva biljaka. Za svaku od ovih šest biljaka napisala sam po jednu pjesmu. Pjesma je nastala kroz nekoliko dana dok sam pila čaj te biljke, u trenutku kada bih osjetila da sam se dovoljno saživjela s njom da njezin učinak mogu prevesti u pjesmu. Karakter pjesama proizlazi iz želje za dobrobiti i potrebe da se svojstva pojedine biljke pretoče u zvuk- ugođaj. Riječi su vezane uz svojstva pojedine biljke.

Rad će biti postavljen tako da su čajevi biljaka u šalicama na postamentima koji čine kružni oblik. Ispod svake šalice nalaziti će se mali zvučnik iz kojeg se čuje pjesma pojedine biljke. U središtu kruga nalazi se stolac na koji promatrač može sjesti i slušati spoj zvukova svih pjesama istovremeno. U iscjeliteljstvu biljkama često se uz biljke ne vežu samo njeni fizički učinci na tijelo, nego također i učinci na psihu i sveopću dobrobit čovjeka. Kroz povijest su uz biljke često vezani mitovi i priče i pridavala im se simbolička vrijednost povezana uz njihova svojstva. Biljke su poprimale ljudski oblik, ili ih se povezivalo s božanstvima. To je bitno spomenuti jer je vidljivo da se kroz povijest čovjek povezivao s biljnim svijetom na razini koja nije vezana samo uz fizičko liječenje bolesti.

Odabrala sam biljke od kojih često pijem čaj i koje mi je bitno imati kod kuće. To su: ruža, gospina trava, kadulja, maslina, lavanda i hrast.

Ruža

Rosa L.

Ruža podrijetlom dolazi iz Azije, a manji broj vrsta iz Europe, Sjeverne Amerike i sjeverozapadne Afrike. Iako se uzgajaju tisućama godina, neke se vrste i dalje mogu naći u divljini. Danas je poznato preko tristo vrsta ruža. Ruže su penjačice ili grmovite trajnice s bodljikavim stabljikama i cvijećem različitih oblika i boja, jedinstvenog mirisa.²

2 <https://www.cloverleaffarmherbs.com/rose/>

Cvijet ruže povoljno djeluje na živčani sustav, koristi se za podizanje raspoloženja i ublažuje depresiju. Ima sedativna svojstva i djeluje protuupalno. Plodovi ruže su bogati vitaminom C, B2 i E. Ruže se u tradicionalnoj medicini koriste u obliku tinkture do tridesetih godina prošlog stoljeća. Često se koristi eterično ulje i cvjetne esencije dobivene od cvjetova ruže. Za tu svrhu najcjenjenije su one iz roda *Damascena* koje se uzgajaju u Dolini ruža u Bugarskoj. Zbog visoke kvalitete esencijalnih ulja ruže nazivaju ih tekućim zlatom.³

U Starom Rimu cvijet ruže bio je posvećen mnogim božanstvima. Ruža se posvećivala božici Veneri zbog ljepote, Kupidonu jer je poklanjanje ruže označavalo zalag ljubavi, Aurori zbog njene ljepote u ranojutarnje sate i Harpokratu (bogu tišine) čime je postala simbolom čuvanja tajni.⁴

Gospina trava

Hypericum perforatum L.

Gospina trava je zeljasta višegodišnja biljka podrijetlom iz umjerenih područja Europe i Azije, a danas je rasprostranjena u umjerenim regijama širom svijeta. Može se lako razlikovati od ostalih vrsta ovog roda zbog listova koji izgledaju perforirano, a otuda potječe i naziv vrste.

Upotreba u tradicionalnoj medicini poznata je još od antičke Grčke. Koristi se za različite zdravstvene tegobe od kojih su najpoznatije anksioznost, depresija, opekotine na koži i rane. Vjerovalo se da štiti ljude od zlih duhova. Antidepresivna svojstva gospine trave znanstveno su proučena i potvrđena, dok se istražuju i druga ljekovita svojstva.⁵

Kadulja

Salvia officinalis L.

Ljekovita kadulja je višegodišnja polugrmovita biljka. Stabljike su joj povijene i razgranate, u donjem dijelu drvenaste. Listovi su jednostavni, naborani, sivkastozelene boje i usko eliptični. U prirodi raste na kamenitim brdima u priobalnom području i na otocima Mediterana, no zbog izuzetne ljekovitosti uzgaja se u cijelom svijetu.

Kadulja je prije svega poznata kao vrlo ljekovita biljka, a često je nazivaju i kraljicom ljekovitog bilja. Listovi koji se sakupljaju prije cvatnje imaju antiseptična svojstva, pomažu kod bolnog i upaljenog grla i kod upaljenih desni. Koristi se i za smirenje i potiče apetit. Također se vjerovalo da pospješuje memoriju i donosi mudrost.

U srednjem vijeku postojala je izreka „*Zašto da umre čovjek kojem kadulja raste u vrtu?*“ („*Cur moriatur homo cui Salvia crescit in horto?*“). Ime *salvia* potječe od latinske riječi *salvare* što znači spasiti, a to dovoljno govori o njenoj čudesnoj moći ozdravljenja.⁶

3 <http://www.herbstalk.org/blog/the-medicinal-properties-of-roses>

4 <https://nova-akropola.com/znanost-i-priroda/priroda/ruza/>

5 <https://www.christopherhobbs.com/library/articles-on-herbs-and-health/st-johns-wort-a-review/>

6 <https://www.plantea.com.hr/ljekovita-kadulja/>

Maslina

Olea europea L.

Maslina je suptropska zimzelena biljka. Zastupljena je dvijema podvrstama: divljom i kultiviranom maslinom. Divlja je maslina samonikla, a raširena je po cijelom Sredozemlju u sastavu makije. Kultivirana maslina ima karakteristično nepravilno, kvrgavo i razgranato stablo. Listovi su joj kožnati, ovalni, s donje strane srebrnasti. Pradomovinom masline smatra se prostor od Sirije do Grčke, odakle je prenesena na Sredozemlje.⁷

Velika ljekovita moć maslinovog ulja poznata je od davnina. Stari su narodi govorili da je u maslinovom ulju zarobljena energija Sunca. Spojevi u maslinovom listu jačaju imunološki sustav, podižu energiju organizma i posjeduju antivirusno djelovanje.⁸

Maslina je od pamtivyjeka cijenjena na cijelom Mediteranu. U antičkoj grčkoj mitologiji povezana je s božicom Atenom. Prema mitu, Atena je upala u prepirku s Posejdom. On je svojim trozupcem silovito lupio o zemlju i stvorio duboko more i valove, a Atena je posadila maslinu. Otada se maslina smatra simbolom mira i mudrosti.⁹

Lavanda

Lavandula L.

Lavanda je zimzeleni mirisni polugrm. Stabljika joj je pri dnu drvenasta, a listovi su tanki, sivozelene boje i linearni. Uspravni, svjetloljubičasti cvjetovi smješteni su na vrhovima u klas. Podrijetlom je s Mediterana otkud se proširila po cijelom svijetu.

Poznato je da lavanda djeluje smirujuće na živčani sustav i služi kao lijek protiv nesаницe, djeluje kao blagi antidepresiv. Vruća kupka lavandom pospješuje cirkulaciju u krvi i oslobađa organizam od štetnih tvari. Pomaže kod visokog tlaka i kardiovaskularnih bolesti.

Vjeruje se da se lavanda proširila po Europi u vrijeme rimskog carstva. Rimljani su u svojim javnim kupalištima često dodavali lavandu u kupke. Naziv lavanda potječe od glagola *lavare* što znači prati, kupati.¹⁰

Hrast medunac

Quercus pubescens Willd. L.

U svijetu je poznato preko šest stotina vrsta hrastova. U Hrvatskoj se najčešće pojavljuje pet vrsta. Hrast medunac ili *dub* listopadno je stablo koje može narasti i do dvadeset metara. Kora mu je tamnosiva, debela i ispucana dubokim uzdužnim brazdama. Listovi su naizmjenični, jednostavni, plitko režnjasti.

Hrast medunac prirodno raste na području srednje i južne Europe i jugozapadne Azije. Na području Hr

vatske nalazimo ga pretežito u priobalnom području, no raste i na Velebitu kao najrasprostranjenija

7 <https://www.plantea.com.hr/maslina/>

8 <http://www.koval.hr/blageky/ljekovite%20biljke/maslina.html>

9 <https://nova-akropola.com/kulture-i-civilizacije/simbolizam/atenina-maslina/>

10 <https://www.botanical.com/botanical/mgmh/l/lavend13.html>

vrsta hrasta. Koristi se kod različitih vrsta trovanja organizma, tegoba s jetrom i gušteračom i za regulaciju rada štitnjače. Vrlo se često koristi i kao protuupalno sredstvo.¹¹

U slavenskoj tradiciji drvo hrasta smatra se svetim te ga se povezuje s Perunom, vrhovnim bogom koji upravlja munjama i kišom. Dokazano je da je drvo hrasta otpornije na udare munje od ostalog drveća. Hrast se vezuje uz dugotrajnost i otpornost, odnosno snagu.¹²

IV. Koncept

Ovaj je diplomski rad sačinjen od serije triju radova koji objedinjuju prošlost, sadašnjost i budućnost.

Dio koji govori o prošlosti sačinjen je od šest rituala i zove se *Rituali: Njegovanje vlastite unutrašnjosti*. Namjena rituala bila je posvetiti se onim dijelovima sebe za koje osjećam da su nepotpuni i nezbrinuti. Posvetila sam se svojem unutarnjem prostoru kojem sam izbjegavala dati pažnju. Kroz rituale sam se povezala i saživjela s tim djelovima svoje osobnosti. Htjela sam naglasiti bitnost takve vrste brige o sebi, ali i o drugima- onoj koja se ne bazira samo na najpozitivnijim dijelovima ljudskog karaktera. Zbog naše prirode svakodnevni izazovi pokreću razne misli i pun spektar emocija, uključujući i bijes, tugu i strah. Pokušavati izbjeći ono što smatramo negativnim i držati se samo pozitivnog često je pogrešno. Time poričemo i potiskujemo svoje istinske osjećaje i činimo razliku između onoga što je unutar nas prihvatljivo, a što nije. Čak i najizazovnije emocije imaju bitnu ulogu u životu. Primjerice, tuga može pobuditi suosjećanje, ljutnja nas može inspirirati da premostimo svoje granice, nesigurnost može potaknuti rast i razvoj, ali jedino ako samima sebi damo prostor proživjeti ih. Umjesto da se borimo s vlastitom prirodom, možemo je iskoristiti u svoju korist. Poanta nije zauvijek se riješiti tih unutarnjih stanja kako bismo postali bolja ili uspješnija verzija sebe. Bitno je pokušati prihvatiti cijeli spektar emocija i stanja uma kao dio stvarnosti i time ih u stvari pretvoriti u nešto svrhovito. Rituali iz prvog dijela rada pokušavaju ispričati priču o novim spoznajama do kojih se može doći kad se krene suočavati s vlastitim strahovima i ograničenjima.

Sadašnjost je prikazana kroz kroz *Pjesme biljaka*. U ovom dijelu mi je bitan vizualan ali i zvučni element, jer zvuk traje u trenutku. Uključivši i osjet mirisa, htjela sam stvoriti ugođaj potpunosti trenutka, stvoriti sinestetski rad koji utječe na sva osjetila i koji time u promatraču potiče osjećaj prisutnosti. Čajevi imaju svoj miris, boju, u njima plutaju listovi i cvjetovi, a iz zvučnika dopiru pjesme o pojedinoj biljci. Unošenjem biljaka u rad htjela sam naglasiti njihovu bitnost u čovjekovom životu. Namjera je osjetiti da jednostavna radnja poput ispijanja čaja čovjeka može približiti svijetu prirode te da biljke uvelike mogu utjecati na kvalitetu svakodnevice i načinu na koji se odnosimo prema svojem životu.

Lađica na početku pretvorila se u *Lađicu* na kraju. Neizvijesnost tijekom stvaranja samog rada na početku razrade ideje, završetkom njegove realizacije otvara neizvijesnost budućnosti.

Pjesme biljaka jedini su dio rada koji živi u vremenu i prostoru. Čajevi mirišu u ovdje i sada i pjesme sviraju samo u trenutku vremena. *Rituali: Njegovanje vlastite unutrašnjosti* predstavljaju okamenjeni otisci prošlih osjećaja, dok je rad *Lađice* u mediju videa. Oni će svi biti prisutni u

11 <https://www.plantea.com.hr/hrast-medunac/>

12 <https://www.slavorum.org/the-cult-of-the-trees-in-slavic-mythology/>

vrijeme trajanja izložbe - u sadašnjosti. Prošlost je prostor iz kojeg učimo, budućnost je maglovita i neizvjesna. Sadašnjost je bitnija od prošlosti i od budućnosti, nalazi se iza pojmova pozitivnog i negativnog, prošlog i sadašnjeg i uvijek nam je dostupna.

V. Prikaz diplomskog rada

1. Rituali: Njegovanje vlastite unutrašnjosti

Ovaj se rad sastoji od šest izvedenih rituala, njihovih utisaka - predmeta utisnutih u bijeloj glini i knjižice pod nazivom *Rituali: Njegovanje vlastite unutrašnjosti*. Reprodukcijska knjižica sadrži fotografije utisaka u bijeloj glini i tekstove osobnog dojma netom nakon što je pojedini ritual bio izvršen. U ovom je dijelu priložena knjižica *Rituali: Njegovanje vlastite unutrašnjosti*.

U ovoj zbirci nalazi se niz rituala izvedenih 2020. godine. Oni su svojevrsni eksperiment kojim se ispituje iscjeljujući učinak rituala na ljudsku dušu, um i tijelo.

Povezivala sam se s nebom, elementima, hrastovom šumom, svojom obitelji, vlastitim osjećajem optimizma i kreativnosti.

Izvedeni rituali su bili osmišljeni tako da pomognu meni kao individui, no potiče se daljnja razrada kod svakoga tko je zainteresiran za njihovo izvođenje.

I.

Korijeni

1

U nekim obiteljima i dalje se sadi stablo nakon što se rodi dijete. U ovom ritualu posadila sam drvo breze kao podsjetnik na svoju obitelj. U povoljnim uvjetima drvo raste veliko i snažno i podsjetnik je na svu mudrost koja je bila prisutna još u sjemenkama. Sjemenke predstavljaju informacije koje su prenošene iz generacije u generaciju i u njima se nalazi znanje koje je potrebno budućem drvetu.

Došli smo na svijet ranjivi i nezaštićeni i naša obitelji je imala zadatak dati nam zaštitu i sigurnost. Zahvalna sam svojoj obitelji i precima na podršci koju dobivam.

2

II.

Integritet

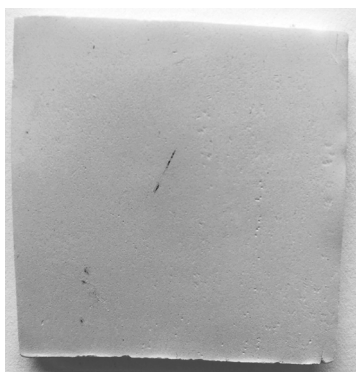
3

Hrastova šuma na otoku Cresu nalikuje svetištu. Svjetlost obasjava hrastove i djeluje kao da svjetlost treperi i vibrira. Izuzetan mir. Hrastovi su okruženi divlje borovnice. Kad sam pored jednog skinula cipele kako bih legla na zemlju, iglice su mi se obilato zapiknule u stopala. Shvatila sam da s integritetom nema šale, da je za njega bitno imati poštovanje - u ovom slučaju hrastove šume u kojoj boravim. Premjestila sam se na drugo mjesto i izgubila se među drvećem. U toj staroj šumi shvatila sam da je za integritet bitno slušati samog sebe. Ako želimo shvatiti što je integritet moramo prihvatiti vlastitu duboku mudrost. Zahvalna na mudrosti starih hrastova vratila sam se nazad u kuću gdje sam boravila.

4

III.

Grubost / Krhkost

5

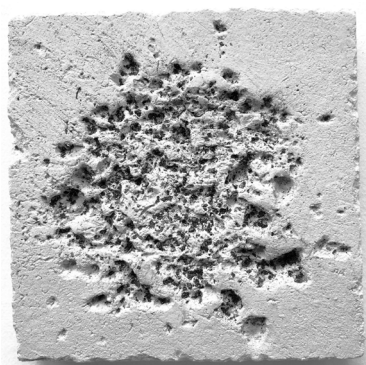
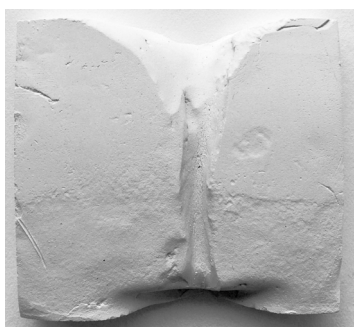
Vatra

Ona je moćna i
čarobna
Gori tamo gdje
postoji,
a u svemu je što je živo.
Preslaguje i u
vatrometu oblikuje:
ona pali jer čisti
i snagom stvara.
U sebi krije tajne,
mudrost,
oblikovala je Zemlju
i plamenovi joj plešu
u vječnoj igri
Stvaranja,
uništenja,
stvaranja.

Zrak

Prostor ispunjen
zrakom je nošen
nepregledan i
stalan,
a svakim udahom
vraćam se nazad.
Vjetar puše,
prolazi kožom
Nošeni vjetrom
krećemo.
Pa opet,
stajemo.
On donosi svježinu
od nje se bistri um
a jedino što trebamo
je iznova
i ponovno
započeti.

6

7

Zemlja

Na Zemlji
i pod Zemljom
sve je ispunjeno
životom.
Poput velikog
sveprisutnog bića
grli nas i štiti
majka Zemlja.
U dubokoj tami,
svojom toplinom
iz sjemenja klije
i biljem nas hrani.
Vraćam joj nazad,
hranim i štitim
to je sve što mogu,
reći joj
Hvala.

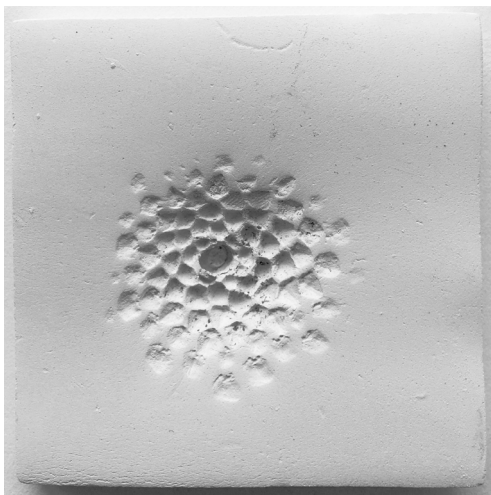
Voda

Voda jedina može
utažiti žeđ.
Zbog naše
potrebitosti,
spaja sa životom
i ukazuje da ne
možemo sami.
Meko zaobilazi
prepreke,
i svojom gustoćom
privlači u daleke,
duboke svjetove
izvan
prostora
i vremena.

8

IV.

Inteligencija

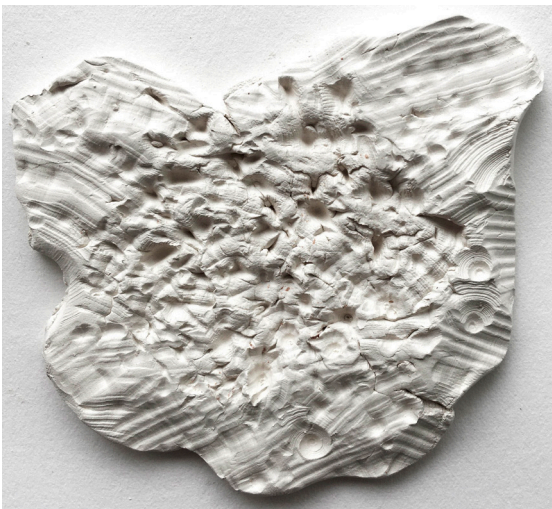
9

Tiha prisutnost neba pojačava se dugim promatranjem. Promatranje neba je duboko iskustvo, a uvijek je dostupno. Ono je beskonačno i prostrano. Ne znam da li postoji nešto ljepše od neba, bilo ono oblačno, zvjezdano, dnevno ili noćno - u stalnoj mjeni, a sveprisutno. U nekim kulturama se nebu pridaje uloga oca, jer iznad nas je i grli nas a time kao da podržava i daje potporu našem postojanju. Sjedila sam na plaži razmišljajući koliko je bitno promatrati nebo.

10

V.

Kreativnost

11

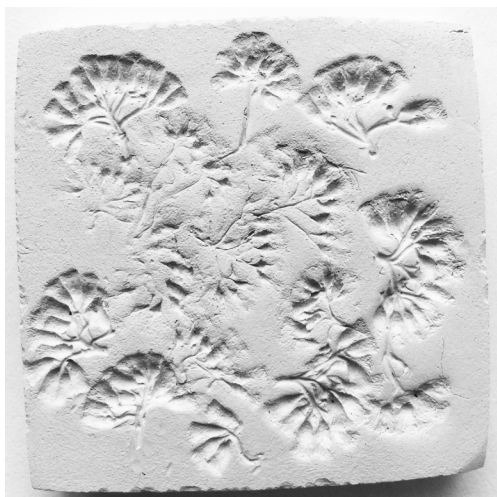
Ovim ritualom prizivam vlastito ludilo. Prihvaćam ludilo ovog svijeta i ne želim ga mijenjati. U jednom trenutku u misli mi ulazi neobično biće zvano Badaflaj-snejl koje me opsjelo i napisalo pjesmu:

Hey! Vočja duin bejbe
You got me sayin uooooo:
So what is love? Baby dont hurt me,
Dont hurt me no more
- Life is too good for that, child
Walk on the street with your head on,
Put your frown down
Cuz life is infinite dimension
Step back from words to emoton to motion
Back to energy, shapeshift it like a big G
Into a snake of kundalini - mini back
To the sounds of the Big Bang
- and see there is no end, only possibility
You may be just a little dot -
but so much more than you see:
You are also everithing behind it, around it, so dive deep
And relax dog, you are not even a personal person
- you are so much more
So put your smile and jump on the back
Of the Badaflaj - snejk
ččk - crazy baby
... goodbye crazy baby
..... just let it lead the way, crazy baby

12

VI.

Povjerenje

Na otoku Cresu sam prikupila cvjetove smilja i narezala ih sitno tako da su nalikovali prahu. Prisjetila sam se trenutaka iz života kad nisam imala povjerenja, a potom bacila cvjetove u vjetar. Iz zemlje su bili nošeni vjetrom kako bi ponovno pali nazad na zemlju. Smilje je mediteranska biljka koja raste na izrazito oskudnom tlu ili kamenjaru. Unatoč tome, cvijeće mu ima intenzivan i slatkast miris koji sušenjem ne jenjava. Nije ni čudno što je engleski naziv za ovu biljku *Imortelle*. Možda nada i vjera uopće ne umiru zadnje, nego su besmrtno.

Umjetnička knjiga

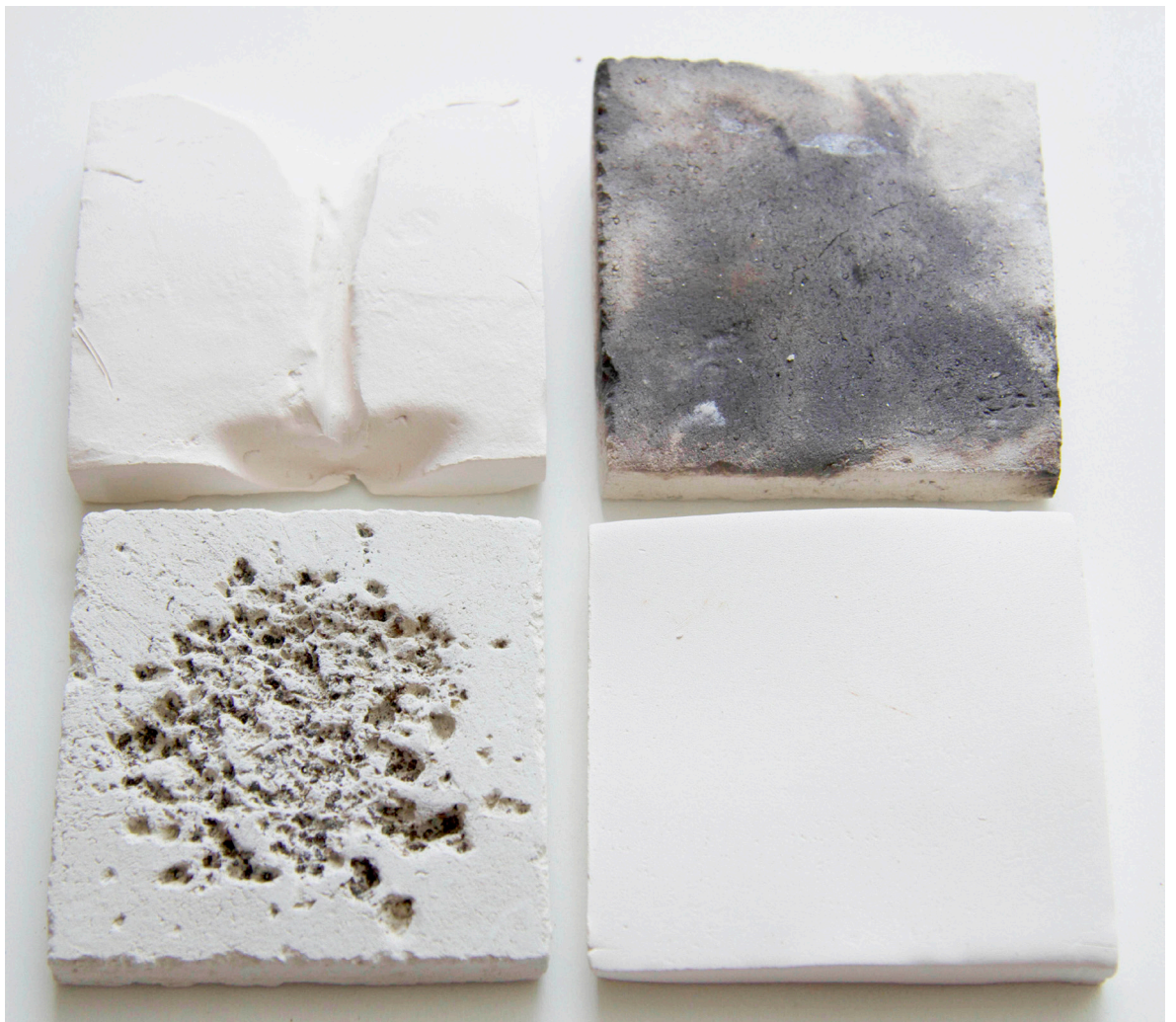
Rituali: Njegovanje vlastite unutrašnjosti

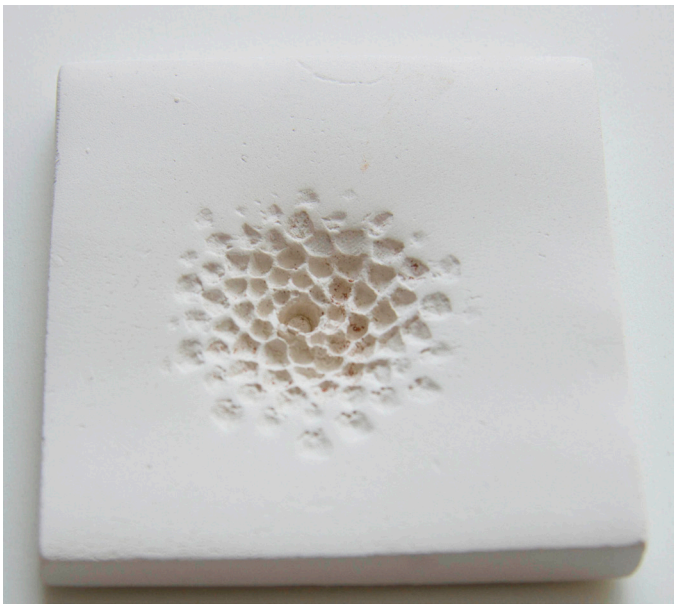
Sara Grubić

Zagreb, rujan 2020.

Naklada 30

Prikaz utisaka u glini

2. Pjesme biljaka

Čaj od ružinih latica

Čaj od gospine trave

Čaj od masline

Čaj od kadulje

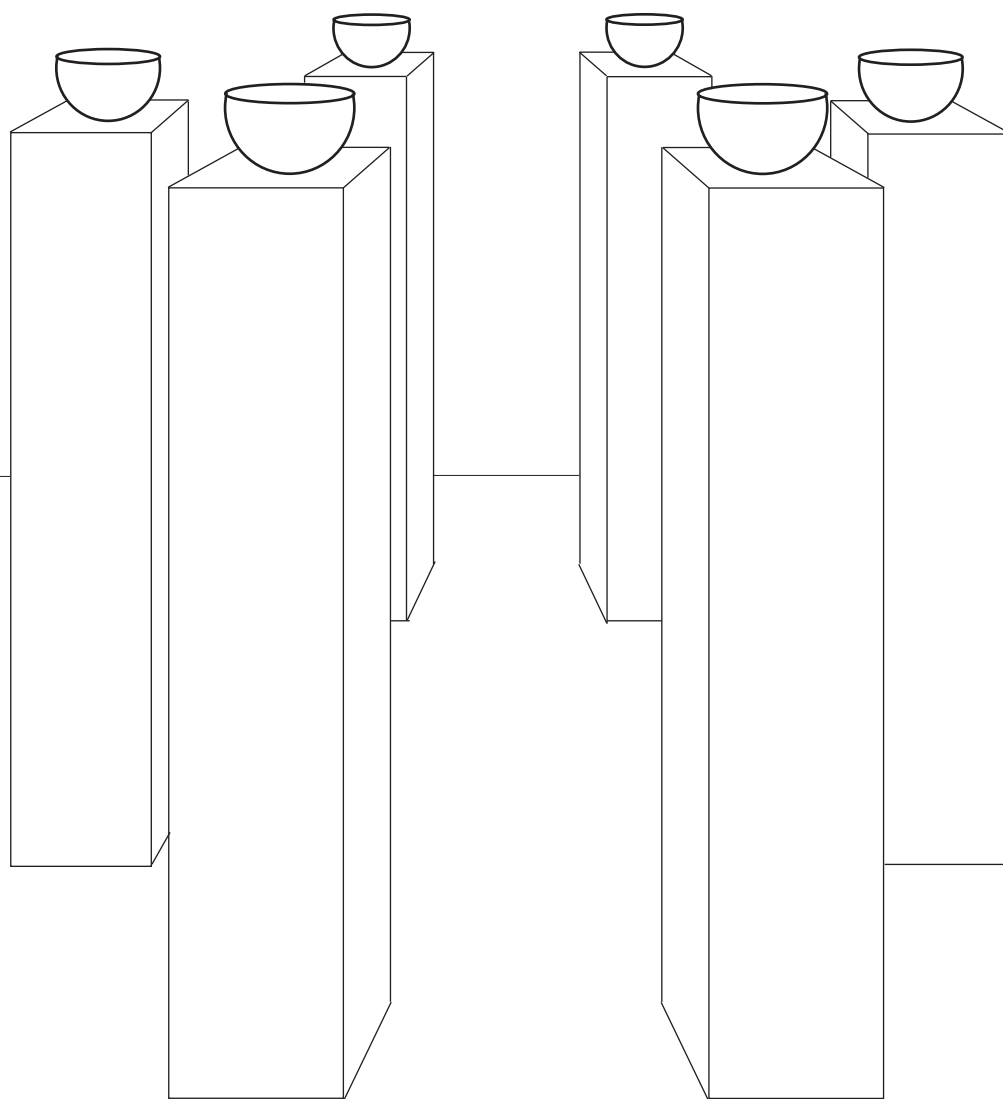

Čaj od cvijeta lavande

Čaj od hrastovog lista

Skica postava rada *Pjesme biljaka*

3. Lađica

Kadar iz videa *Lađica* (1)

Kadar iz videa *Lađica* (2)

Kadar iz videa *Lađica* (3)

VI. Alejandro Jodorowsky i Psihomagija

Redatelj, iscjelitelj i mistik, Alejandro Jodorowsky kroz svoje dugogodišnje iskustvo razradio je ideju *Psihomagije*. Ona se zasniva na kombinaciji iscjeliteljske tradicije iz Meksika, gdje je Jodorowsky radio kao asistent iscjeliteljici Pachiti, kao i iz poznavanja raznih mističnih tradicija i bavljanja teatrom. Naslijedivši učenja iz meksičke tradicije iscjeljenja govori o tome da podsvijest priča određenim jezikom te da se u tradicionalnoj psihoanalizi detektiraju poruke koje podsvijest šalje i interpretira u svakodnevni jezik. No, psihomagija funkcionira drugačije: šalje poruke podsvijesti tako da se koristi odgovarajući simbolički jezik. Radi se o uvjerenju da je ljudsko ponašanje motivirano nesvjesnim silama kojima kasnije možemo podariti racionalno značenje, no to racionalno značenje nije načelo po kojemu funkcionira stvarnost nego je nusprodukt ljudskog uma. Prema tome svijet odnosno stvarnost nije rigidno mjesto nego amalgam misterioznih utjecaja. Tek kada prihvatimo da je objektivno poimanje stvarnosti tek mali djelić iskustva života kojeg smo naučili doživljavati, moguće ju je interpretirati kao san - tumačiti znakove s kojima se susrećemo i uspostaviti komunikaciju sa životom iz trenutka u trenutak. Ideja objektivnog svijeta je produkt modernog načina života koji je usporedimo li ga primjerice s načinom života kojim žive neke druge kulturne sredine, poprilično stiliziran. Propitujemo je li nešto stvarno ili nije i time smo cijelo vrijeme u poziciji odcjepljenoj od svijeta i promatramo prividno vanjske fenomene. U spomenutom mentalitetu sve je stvarno i živo i ima sposobnost komunikacije, a svijet je veliki živi organizam prepun dijelova koji dišu. Time mi nismo odvojeni od svakodnevne interakcije sa svijetom i nismo imuni na njegove utjecaje. Nismo savršena bića nego nas svijet oblikuje i formira naše reakcije na njega. S tim saznanjima, Jodorowsky koristi psihomagiju kao alternativnu terapiju koja se koristi jezikom koji kako tvrdi, podsvijest najviše razumije. Nesvjesno najbolje reagira na simbolički jezik i na taj je način moguće uspostaviti komunikaciju s podsviješću i iscijeliti je. Upravo je to područje umjetnosti u kojem se otkriva potencijal komunikacije simbolima

kako bismo time utjecali na svoju svijest ali i promijenili kvalitetu vlastitog života. Psihomagija je čin koji ulazi iz polja strogo umjetničkog svijeta u svakodnevni život. Jodorowsky je uspostavio kontakt s mnogim ljudima koji su od njega tražili pomoć putem psihomagijskih rituala. Nakon što su obavili ono što im je preporučio za poboljšanje kvalitete života, poslali bi mu pismo s opisom

Fotografija jednog psihomagijskog čina

vlastitog psihomagijskog čina. Evo jednog primjera:

i promijenili kvalitetu vlastitog života. Psihomagija je čin koji ulazi iz polja strogo umjetničkog svijeta u svakodnevni život. Jodorowsky je uspostavio kontakt s mnogim ljudima koji su od njega tražili pomoć putem psihomagijskih rituala. Nakon što su obavili ono što im je preporučio za poboljšanje kvalitete života, poslali bi mu pismo s opisom vlastitog psihomagijskog čina. Evo jednog primjera:

„Volio bih ti pokazati još jedno pismo povezano uz problem identifikacije s majkom. Autor je slikar i žrtva jakih napadaja astme. Ovdje sam koristio element koji potječe od samog umjetnika- njegovu sliku. Pismo je zanimljivo jer prikazuje slučaj osobe koja je već prisustvovala činu psihomagije i bila izliječena, dok se napadaj astme nije ponovio. Psihomagijski čin ponekad ne može do kraja iscijeliti problem a da se sasvim ne uđe u njegovu dubinu. Tada je preporučljivo pripisati još jedan psihomagijski čin:

... Pitao sam te zašto se nakon godine u kojoj nisam doživio niti jedan napadaj astma ponovno aktivirala. Također sam te pitao zašto sam od dana otvorenja izložbe anđela (koja je slučajno bila na isti datum kao i dvadeseta obljetnica smrti moje majke) ponovno krenuo dobivati napadaje astme i bio primoran ponovno svakodnevno uzimati lijekove. Smatrao sam da nikada više neću trebati piti lijekove, odnosno da sam u potpunosti ozdravio. Po tvojim sam nuputcima zakopao sve lijekove ispod mamine grobnice prije točno godinu dana. Rekao si mi da možda samome sebi ne dozvoljavam uspjeh u profesiji slikara jer je moja majka umrla nakon dugogodišnje bolesti bez mogućnosti da procvate u životu. Savjetovao si mi da naslikam kostur te da preko njega naslikam anđela, a preko njega haljinu koja će u potpunosti prekriti kosti. Time si predložio da svoje žalovanje umanjim tako da majci dam status anđela. Ta mi je ideja puno značila. Poslušao sam tvoj savjet

i usprkos tome što ne mogu slikati, prisilio sam se otići u atelijer kako bih izvršio zadatak. Naslikao sam kostura, no kako mi se nije sviđao naslikao sam još jednog preko njega. Tada sam naslikao bijelog anđela. Nekoliko dana kasnije imao sam snažan napadaj astme praćen bronhitisom i trebalo mi je vremena za oporavak. Bio sam toliko iscrpljen da sam morao otići u planine da se odmorim. Tamo sam prolazio kroz stanje opće zbunjenosti i propitivanja svega i svakoga. Zašto mi Psihomagija ovog puta nije pomogla, štoviše potaknula je suprotan proces onomu kojem sam se nadao? Misterij... Potom sam se sjetio da sam naslikao dva kostura i iz toga zaključio da je moj proces tugovanja i dalje poprilično jak. Pri povratku sam ponovio psihomagijski čin. Ovog puta, nacrtao sam kostur, a potom anđela. Idući dan sam smanjio dozu lijekova na pola, a dan nakon toga u potpunosti sam prestao piti lijekove. Bio sam izliječen!¹³

VII. Tehnički opis rada

Titraj u postojanju

2020.

Serijski koji se sastoji od tri rada:

Ritualni: Njegovanje vlastite unutrašnjosti

Šest izvedenih rituala

Deset glinenih pločica, 66 x 66 x 15 mm svaka

Ritualni: Njegovanje vlastite unutrašnjosti

Umjetnička knjiga,

digitalni tisak, dimenzije A6, naklada 30, vlastito izdanje

Pjesme biljaka

Instalacija, dimenzije oko 2,5 x 2,5 m

Šest ručno izrađenih glinenih šalica, dijelovi biljaka i vruća voda koji stvaraju čaj, šestokanalni zvuk: loop

Lađica

HD video, projekcija, trajanje 5'33"

13 A. Jodorowsky, *Psychomagic: The Transformative Power of Shamanic Psychotherapy*, Inner Traditions, Toronto, 2010.

VIII. Zaključak

U današnjem načinu života koji je sve užurbaniji i virtualniji bitno mi je u vlastiti život vratiti interakciju sa svijetom koji me okružuje. Primarna težnja u ovom radu je potreba za življenjem u skladu s duhovnošću, a smatram da su njene osnovne komponente potreba za pripadnošću i suosjećanjem, potreba za dijeljenjem i zahvalnošću i potreba za cjelovitosti vlastitog bića. Osobnu inspiraciju za življenjempo spomenutim načelima pronalazim u prirodi i biljnom svijetu. Kroz rituale koje sam izvodila u diplomskom radu zaključila sam da svijet djeluje po principu reciprociteta i da naše djelovanje polučuje rezultate. Kroz rituale ojačao je moj osjećaj povezanosti sa svijetom, pobudile se nove ideje i potencijal za djelovanjem i učenjem i došla sam do veće uravnoteženosti u životu.

IX. Sažetak

Seriya radova *Titraj u postojanju* inspirirana je iscjeljivanjem kroz rituale i pomoću biljaka. U prvom radu *Rituali: Njegovanje vlastite unutrašnjosti* izvedeno je šest rituala koji se bave osobnom prošlošću i unutarnjom transformacijom kroz prihvaćanje vlastitih nedostataka. Nakon izvedbe, izrađeni su otisci u glini koji služe za očuvanje sjećanja na osjećaj. Centralni dio čini instalacija *Pjesme biljaka* koja se sastoji od šest šalica čaja od odabranih biljaka iz kojih se čuje pjevanje pjesama napisanih za svaku od njih. Zadnji dio vezan je uz prihvaćanje neizvjesnosti života, a radi se o videu *Lađica* u kojem se cvjetna lađica pušta niz rijeku Savu.

Ključne riječi: ritual, bilje, iscjeljivanje, otisci, sadašnjost

Summary

The series of works *Pulses in existence* is inspired by healing through rituals and plants. In the first work *Rituals: Nurturing one's inner world* six rituals are performed that deal with the past and inner transformation through acceptance of personal shortcomings. After each ritual a clay imprint was made to preserve the memory of the feeling that was present during the performing act. The central work is an installation named *The songs of the plants* which consists of six cups of tea from selected plants from which you can hear the songs written and sung for each. The last part is related to accepting the uncertainty of life and consists of a video *The Boat* in which a flower boat is released down the river Sava.

Key words: ritual, plants, healing, imprints, present

X. Literatura i izvori

Literatura:

- 1 Miško Šuvaković, *Pojmovnik suvremene umjetnosti*, Vlees & Beton; Horetzky, Zagreb, 2005.
- 2 Alejandro Jodorowsky, *Psychomagic: The Transformative Power of Shamanic Psychotherapy*, Inner Traditions, Toronto, 2010.
- 3 Eckhart Tolle, *The power of now*, Hodder and Stoughton, London, 2005
- 4 Dragiša Milovanović, *Atlas lekovitog bilja*, ŠIP- "Srbija", Beograd, 1980.
- 5 Irena Biličić, *Moć ljekovitog bilja*, Dušević & Kršovnik, Rijeka, 2015.

Izvori:

<https://www.cloverleaffarmherbs.com/rose/>

<http://www.herbstalk.org/blog/the-medicinal-properties-of-roses>

<https://nova-akropola.com/znanost-i-priroda/priroda/ruza/>

<https://www.christopherhobbs.com/library/articles-on-herbs-and-health/st-johns-wort-a-review/>

<https://www.plantea.com.hr/ljekovita-kadulja/>

<https://www.plantea.com.hr/maslina/>

<http://www.koval.hr/blageky/ljekovite%20biljke/maslina.html>

<https://nova-akropola.com/kulture-i-civilizacije/simbolizam/atenina-maslina/>

<https://www.botanical.com/botanical/mgmh/l/lavend13.html>

<https://www.slavorum.org/the-cult-of-the-trees-in-slavic-mythology/>

<https://www.plantea.com.hr/hrast-medunac/>

Biografija

Sara Grubić je rođena 1991. u Zagrebu. Studentica je diplomskog sveučilišnog studija Grafika na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu. Od 2017. godine je u klasi prof. art. Mirjane Vodopije. Djeluje u medijima grafike, slikarstva, instalacije, a u izričaju ju privlače i razni eksperimentalni mediji i landart. Svoju inspiraciju crpi iz povezanosti s prirodom i šamanističkim praksama iscjeljivanja koje prakticira. U umjetničkom izričaju naginje integraciji prirodnog i duhovnog unutar vlastitog bića s kulturom u kojoj živi. Komunikacijom s prirodom nastoji nadići osobno i pronaći iskonsko i prirodno za koje smatra da je zajedničko svakom čovjeku. Dobitnica je dviju Rektorovih nagrada, Rektorove nagrade za veliki timski i znanstveni i umjetnički rad *Skica* te Rektorove nagrade za kulturno- umjetničku suradnju studenata Filozofskog fakulteta i Akademije likovnih umjetnosti u stvaranju kazališne predstave *Sablasna sonata*. 2015. godine u ljetnom semestru studira na Facultad de Bellas Artes u Granadi u sklopu studentske razmjene Erasmus+. 2017. sudjeluje u organizaciji projekta Biševo Island Artist Residency, 2019. sudjeluje u umjetničko- znanstvenom skupu Land Art, Earth Art, Earthworks: *Zemlja i antropocen* u gradu Ozlju. Do sada je izlagala na grupnim izložbama: *Litografije* u knjižnici Vjekoslava Majera 2019. godine, *Cash & Carry – Dan otvorenih vrata umjetnosti* na manifestaciji InDizajn u Arena Centru 2019. godine, te na *Plati i nosi* u HDLU, 2019. godine.

